ГОДИНА XXIII. На Цетињу, у суботу 21 маја 1894. БРОЈ 21.

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО УГАРСКУ на годину 6 ф., на по годину 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по годину 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописе шаљу се уредништву. Рукописе се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузиму на папиру, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки други пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже вријеме попуста се.

ПОЛИТИЧКИ ПРИГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 20 маја.

Сасвијем нанедавно стиже нам из Париза вијест, да је министарство г. Казимира Перија у заступничкој кући претрпјело пораз, и да је услед тога предало оставку предсједнику републике, великом [illegible], јер је сво министарство при сваком покушају опозиције имало увјерење до јучер двије трећине заступника, умјерено-републиканске боје. Особито се Перијево министарство одликовало „новијем духом“ у црквеној политици, који је и сувише наде на захтјеве потиштио у католичкој страни, што је показао слједећи случај. Дознало се, да је папски нунцијо у Паризу разаслао тајну окружницу епископима, да би радили, како би се ослободили државне контроле над црквено-парохијскијем касама, не упуштајући се у отворену борбу са владом. Кад је о томе мјешаћу папског заступника у унутрашње ствари био упитан г. Перије у заступничкој кући, он је одговорио, да је влада већ протестовала против те окружнице код нунцијја, и да је свога заступника при Ватикану упутила, да саопшти Папи, да неће бити учињено никакавјех уступака односно државне контроле над црквено-парохијскијем касама, докле се духовништво безусловно не покори овоме закону. Ово држање владино побудило је незадовољство у католичкој страни, па и народба да официри могу појединце али не колективно учествовати у прављењу новопроглашене блаженке Јоване Орлеанске Дјевице. То незадовољство потакло је један дио од досадашње министеријалне већине да гласује против министарства у једном питању радничкоме без никакног значаја. Тицало се конгреса синдиката земљодјелчијех радника, на којима влада није хтјела допустити, да учествују радници са државнијех жељезница. Ту су се консервативци здружили са радикалима и социјалистима противу г. Перија, коме, у осталом, као да је ова коалиција добро дошла, да се испред ње повуче са владе, на којој му је досађивала завист оборенијех величина и пријетила опасност у правом питањима од веће важности. Особито је ово нерасположење морало изазвати гласовање у финанцијалном одбору, који је одбио већином гласова владин буџет, отуда се могло видјети, какав га бура чека у заступничкој кући.

Г. Перије дошао је на владу са великијем угледом, а са још вишијем угледом оставаја је. Велико уважавање, што га је подигло на чело владе, он је потвуно на дјелу оправдао као државник, који је хтио утврдити владавину чисто умјерено-републиканску, без икакво примјесе радикалске, па које отуђе социјалисти, којима опет слиједе узастопице анархисти са својима Равашолима, Веленима и Хаврима.

Што се тиче пак спољне политике овакв промјена министарства француске републике сасвијем је индиферентна: дошли на владу радикали, дошли конзервативци — Француска остаје све једнако тијесно і искрено уз Русију.

Султанска влада односно бугарскијех епископија у Македонији, као што је познато изазвала је сукоб између Васељског Патријарха и Порте. О томе непријатноме догађају „Le Nord“ је донио шљедећу официјелну изјаву:

„Конфликт, који је поникао у Цариграду између Отоманске Порте и Васељенског Патријархата, изазвао је жалостан. Грчка црква у Цариграду, свесна тијесијем узама о руском народном црквом, нађе је била предметом живог старања и брига петроградске владе.

„Васељенски Патријарх, који је primus inter pares (први међу равнијема) у средини вишијех јерарха православне цркве, ужива услед тога свога положаја високо уважавање у руском црквеном савјету, и дужно благоговијење са стране свијех православнијех народа.

„Последња народба Порте односно бугарске цркве, дирајући у интересе Патријархата, изазвала је конфликт, који је достојан сажаљенја са сваке тачке гледишта.

„Ипак треба се надати, да ће дух умјерености, надахнадати у савјету Његове Светости Патријарха Неофита, и ако Порта са своје стране прихвати осоримост своје мјере, да ће се моћи наћи modus vivendi, који, налажући на обје стране узајамне уступке, може уклонити овај нови сукоб“.

ВАПАЈ ИЗ СТАРЕ СРБИЈЕ.

Из Подримља пишу Загребачком „Србобрану“:

Видјесте да браћо, какав усијех учинише Бугари у Цариграду, а мама Србима на диду на Турци па Грци да се чудимо шта. Наше стари овамо шо да се не читу [illegible] добиша. Грчки владике, нијима ми робови слушимо, не само што се не старају о прибављању нашег права пред Портом, него нам саме одузимају и оно, што смо имали од давна. У Скопљу у нашој старој српској православној цркви прије 5—6 година набрајаше словенску службу и пјевање и сад Срби у Скопљу немају своје цркве и свога словенскога слушања, већ морају иђи или у грчку цркву, да слушају науке грчко, или у Бугарску — шизматичку. У Призрену такође прије десет година од три наше српске старе цркве оте нам патријаршија грчку свотог Спасителе, са дућанима и нашим кућама и предадо Грцима или управо хуцовлахима, јер Грка чистих и нема. Начинише огромну школу и у свему их потпомаже, а нама Србима чини све могуће сметње. Чујем, да је управа призренске богословске и учитељске школе молила већ давно владику и митрополита Грка, да јој дозволи да начини још једну зграду у школу, који је претовером и прекуја бешкма, па ни до данас нема одговора, а митрополит неће ни да чује мимо.

Много нашо прикине опитнице молише нетог митрополита, да се реформирају основне школе српске по турској царевини и то и у српском трошку, те да се народ и не тересенти увјере нашо наше мисије и што де напредују, па не хтје ни да чује за то. Кад се молимо, да отворимо нашу нову школу, отоме и одуговлачи отвар по нашо давно годиа.

Тако ради овај митрополит Грк у покрајини чисто српској — Ст. Србији, тако ради и друга његова браћа по Македонији и на тај начин чисто свијани Срби предаше под мораше у Бугарску страну због словенске службе и због нешта отворија о нама егзархије бугарске. Ми Срби немамо ама баш никога, да се за нас заузима пред Портом и Султаном. Па и руско посланство, које Срби за посредовање моле, упућује их патријаршији грчкој, мислећи се да нема права посредовати за Србе, док сама патријаршија не покрене питање пред Портом. Патријаршија пак и грчке владике неће да чују за нас Србе, а примају од овога нашега народа редовно све, што им прикада, па смо на грдној муци. Нешо високо а земља тврда, а наше молиће нико не слуша. У Србији готови нико не ради на нашој ствари, једно што мисле само на интересе партијске, а друго неће да се замјере Турској, па ни Грцима — патријаршији, мислећи да се лепим више даје постићи. Међу тим смо ми овамо тврдо увјерени, да се с Грцима никада ништа на лепо начин постићи не може. С њима се прво морамо ухватити у коштац и ослободити српско митрополије у Ст. Србији и Македонији од њих и њихова надзора, па ма чак и насилним путем.

Дакле као дио од грчких владика не могу [illegible] и ово: да они иду на [illegible] у [illegible] манастирима [illegible] славних задужбина наших славних царева и краљева. Они не постављају старешине по манастирима, па се калуђери гложе и свађају понајвише, који је старији а који млађи, подмећујући владику и један и други, да их ће старешине постави. Владика се тиме користи и не хита. У манастиру Дечанима 4 г. већ нема старешине. Калуђери задужују манастир код Арнаута и већ су дужни преко 30.000 дин. у злату. Митрополит зна за то и не стаје на пут. Други манастири се сами немају калуђера и браћа по манастирима као који хоће. Тако су без калуђера манастир св. Марка, манастир св. Тројица, манастир Дечани и Грачаница на Косову а да и не говорим о мањим манастирима. Митрополит Малеј тије неће да калуђери никога, и ако га за то сви страна народ моли а он отворено вели: „сад манастирје треба дати попишима.“ Овако он вели за српске манастире, а међутим по грчким епархијама замјешта калуђере од 15 година. Прије двије године хтједоше се два богослова из приморске богословије да замонаше, који хтједоше о свом трошку у Халку да се спреме за ваше чиновне, па нехтје их да чује. Прије годину двије старешине и братство манастира Пећске патријаршије замоли г. митрополита да даде благослов, да два брата, два млада јеромонаха тога манастира могу слушати [illegible] богословске науке у прекрем. [illegible] трошку, на шта мислите, [illegible]. Једном рјечју, да се [illegible] у [illegible] [illegible] све сметње, које [illegible] духовном и национ[illegible]ном развитку српскога народа у турској царевини. Вјерујте, да би ја примио сву анатему и све грјех на моју душу, само нађ бих могао наћи пута и начина, да се испод грчке патријаршије и испод грчких владика ослободимо. Рабовао бих Турцима у ланцима и окову док сам жив, само да народ добије своје духовне архипастире. Без тога се ми мом тврдом убјеђењу не можемо ништа постићи и узалудни су нам сви напори и све жртве.

Прође Срба, гдје год сте, архипастири српски свију српских автокефалних цркава, поминари српски, гдје год вас је и колико год вас је, поносите бар на часнима глас ваш пред Јевропом и цијелим просвећеним свијетом у обрану Српства у овим врјеменима наше од Грка и Бугара него од Турака и Султана, који на све начије надјачаваху гледа, само што ово на Срба искрстне те нема по ко нас да се заузима пред њиме, а патријаршија грчка неће. Ми намјеста овдје мучимо тешко и жубно дамо. Ако нам сад ко не помогне, пропали смо за свагда. Чујте нас ослободни Срби, чуј нас просвећена Јевропо, чујте сви, па нам помозите.

Књижевност, умјетност и просвјета.

Цјелокупна дела Љубомира П. Ненадовића. Друго исправљено и умножено издање. Наклада књижара Ђ. Јоновановића у Београду.

Као што смо у своје вријеме јавили, ово друго исправљено и умножено издање цјелокупнијех дјела Љубомира П. Ненадовића почело је да излази у Београду год. 1892, и сад су пред нама четири прва свеска у једно књиге, тврдо повезане, 480 страница дебеле, које нам пружа прво дио Ненадовићевијех пјесама; друго дио, који ће имати у четири идуће свеске од 5—8, биће готов почетком овога мјесеца. Послије пјесама имаће још осам свезака проза пјесникових, гдје долазе његови путописи и приповијетке.

Фино увезана књига са златном дозлаком 5 динара; тако ће цјелокупна дела нашега тако омиљенога пјесника у овом другом издању бити у фином повезу 20 динара, а у простом 16 динара; и ја ти морамо препоручити ово издање као тако јевтино, да га може набавити свака поље имућна српска кућа, у којој се умије читати. Наша пак интелигенција и оне српске куће, по којима су српски пјесници најдражи мили гости, мора бити захвална госп. Љ. Јовановићу, што је предузео овакво издање, те нам пружио могућност, да испуњимо правилну по нашијем библиотекама, које одавна чекају дјела омиљеногa пјесника, достојнога претходника и друга Његоша и Бранка — пјесника, који у срцима великоме сриу све српске покрајине обухваћа, — који је овако на прерано гробу Владике Рада пјевао:

И још не знам за кime сам 'ваш'
Ја тужно ка' за тобом јаук,
Осим само за Косовом равним
И за оним Обилићем славним;
Ах' у њему ти си се огледо,
Тебе жали је Бог за њега пред'о.
— — — — — — — —
Отачаство твоје је велико,
Сваком е' отац ко ти жеље сви'о...
— — — — — — — —
Добро д' кажу учениће од сада,
Твојој души нека је награда;
Јер без тебе и без твојијех рјечи
Ја сам хтио у немарност прећи...
— — — — — — — —
Ах' ти само, једини на свету,
Обдари ме и новоме полету.
За то сада кад си ме нашао,
Те сам опет писати почео,
А ти дај ми, по житијем ти круну,
Та због круне многи рано трунe,
Него дај ми само мисли твоје,
Да ја знам оно српско што је;
Учиће ми само да наслиједи:
Да ка Српству ја нијесам не штедим.

Пјесник, којега овамо тијесне свезе спајају са великијем српскијем Генијем, који је наслиједио мисли његове, и жали да ми, до данас, вјеран остао, уједињујући Српство раскомадано својом појавјом; тај је пјесник с правом стекао љубав и поштовање свијех Срба колико живјах Србин за свога живота; и за то ће се свака српска кућа његовијем дјелима обеспјетити, врата му растворити и раширенијех рука дочекати.

Осим тога, не би требало да ниједно више основне школе особито без пјесама Ненадовићевијех; јер осим петрштетнијех пјесама, ту има доста и морализијех, особито бисама, које су за дјецу да их учи на памет; тијем више што простота стиха и лакоћа стиха пјесниковог уздиже га посматрајућ назад свијех напијех пјесника.

Издање се брижљиво уређује, а што треба да нагласимо — нема штампарскијех погрјешака; штампа је чиста, а хартија добра: једном рјечју и с те стране ово подулеће заслужује препоруке и — материјалне помоћи. Т.

(Позоришта.) У суботу је било јадно аматерско вече у „Зетском Дому.“ Представљао се „Пјесма и Вила“ од Мажуранића I, алегорија у два раздјела са шест живијех слика, удешена за позорницу од Н. Симића. Ту долази текст овог пјесничког дјела до правијех му страница, које потпуњује мисао слика јединства српскога; само што се увиђа дух Стевана Немање, ако се стаљају на уста статови: „Кад гласи од народа, од мутности прије бара“ и т. д., допуњени свијем стиховима, чим почиње друго раздио. Пјесмицу је представљао г. Бакић, Вилу г-ђа Симићка а Немању г. Јаковљевић. Г. Бакић је извршио своју улогу изврсно, дивно. Појава Вилина као и цијелог држања одговарала је потпуно [illegible] бићу заслужнику. И тамо је [illegible] одговарао, само што је треба [illegible] [illegible] и [illegible]. Појава Немањина била је од великога утјеха; најљепше је увијек посматрала слика „јединства српског,“ која је трајала док је гимназијски хор, под управом проф. Толингера, отпјевао химну „Слободи и Јединству,“ написану свечаној од госп. управитеља и компонираној од г. Толингера. Аплауз на свршетку свијех алегоријских слика упрао позоришна наслиђа је на електротехничке фабрике Дешарта и Хомолке из Беча, остало украсе из чувене забраве Лајхнерове из Берлина, а аплауз за Вилу правио је г. г. адјункт Шајбенхофер у Бечу. Све декоративне, сликарске стварі радио је вриједни члан друштва г. Стојановић. — Не престани је високо присуствовати Свјетла Двор; дивљењетна лоза била је душа, као што је и сала била душа. Представа се цијела пратила мајсјевим пажњом и замотношћу, па у свечану тишину често одједном прекидаше онако бурни дуготрајно аплаудирање.

Овом представом г. Симић нас је

управо инсинуадно. Са позорнице текст „Шјесника в Киле," добро схваћен и добро протумачен, илустрован низом алегоријских слика, послао је пред нама низ низом промућетном. Ова лепа вечера ми ћемо још умиљати у „Зетском Дому", пати се на шта са које забаве разлази усхићење. Т.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Лијек против перонаспоре

Лијек је прост и сразмјерно јефтин. Намјенујемо вам се сирћета и употребљује, по најмањој ствар на коју обраћамо пажњу виноградара, састоји се у томе да се Перонаспора лијечи превентивно т. ј. прије него што се биљке третају овако на инвазиону лишћу.

Ако је виноград већ заражен Перонаспором, лијечење се може спријечити и угушивати даље ширење и распрострањење, али ово лишће што је обољело не може се излијечити, јер је биљојет једна хрисотетичка творевина, која изгуби своју порпјеа (жутобоју) и укрутјелост листа а у том крви храну разграничавајући се између листа и ћелија. Довољно је спојити, да се јаким разтвором прије уништи тешке листа него шкоде порпјеа, те с тога се лијечење своди на превентивне мјере, на спречавање да спора (клица) клија.

Свака ће виноградар посветити Перонаспору по спомињаним знацима, који се виде на лишћу, те ваља нужно да улазимо у ботанички и биолошки опис, који је тешко за разумијевање због многа научна термина.

Ниже су слике на лишћу овако:

У мјесецу мају, јуну или јулу, зависно које године и различно према прелазима над топлота достигне између 20 и 30° Целз., лишће се промаже и на горњој страни показа се жуте мјеге, које бивају с временом све угаслије и напослетку добију боју осушеног листа; мјеге је неправилног облика, није увијек јасно ограничена при додиру са здравим листом, него је при прелазима мало отворенија боје и постепено се губи при саставу здравог листа. Под истим мјестом у одговарајућој величини с доње стране листа примјећава се јаке бјелкасто-сива маса ова да је мјесто осушо остао испуњаним шифером. Та бијела маса, то су виљушке (conidiophores) Перонаспоре, које на својим окрајцима носе споре за размножавање. Ова изранјајо може се врло брзо и често израсту на једну ноћ.

Тако образовано спорангије (conidies) при најмањем додиру распрсну се у сину прашину, коју вјетар разноси на велику даљину и пада на горњу површину лишћа, ту клија и пушта свој порпјеа у средину листа. С тога при прелазу доводимо је над со горња површина лишћа покрива попрска те ту мјешаве налазе спора.

Вјетар разноси ову прах у извјесну велику одаљ при повољном времену пада као киша на лишће.

Инсекцијте с доње стране лишћа врло је рјетка и незнатна; дотиче се само на прве пратном остојању и на лишћу једног потог стабла.

Да клица или спора од ове болести клија и почне се развијати потребна је топлота од 20° Целз. (а то бива и при мањој топлоти само спирије) и довољна количина воде од росе или тешке атмосферских у одређене годинама.

Превентивно лијечење састоји се у томе, да се спрјечи клијање овог спора, а то се постиже раствором плаве бакрене соли, познијеше плавим камењем (сулфат бакра) у врло малој доси, која се мора налазити растворена у довољној води у којој би клица Перонаспорина имала услове за клијање и развитак; али ако се налази најмањи дјелић ове соли, моћ је клијања уништена и развиће Перонаспоре спрјечено.

Довољно треба узети:

плавог камена (сулфата бакра) 2 килогр.
негашеног креча . . . 1 „
воде . . . . . 100 литара

па се од ових направи један раствор на овај начин: У 95 литара воде растворе се плави камен, а у другом суду угаси се креч у 5 литара воде, добро се натим помјеша да се направи једна маса лаког кречног млијеко, које се онда сипа у раствор плавог камена и помјеша добро измјешана прије употребе. Ако треба мало овога сирата обратити у [illegible] камена у кречно млијеко, јер се на тај начин редукира бакрен сулф. Растварај се у крви он-ид, која је нерастворљива у води а по томе без никакве дјелотворности против Перонаспоре.

Кад се течност остави да мирује, талог пада на дно, набистри се и има лијепу плаву боју. Прије спајања у шприцаљку (апарат за прскање) треба промјешати.

Кад је раствор спремљен, сипа се у шприцаљку на прска лишће онда доле. Ових апарата има много разних, системи између којих помјешају су у Француској и други домаћи фабрикат. Прво коштају 40 дин. у Парису и може се добити у фабрици Бетјанрјеа (F. Bezard, ingénieur — constructeur. 2° Rue Oberkampf — L' Amier. — Paris, други Живарјеа коштаћ ће 72 динара, може се добити у Бечу (Ph. Mayfarth & Co. Wien, Teborstrasse № 76.)*)

Ми можемо рећи, да су ова два апарата најсавршенија и да се понашајући са једним или с другим могу поредити послужити.

Кад треба и колико пута шприцати виноград?

Прво шприцање треба извршити од 10-ог маја до јуна.

Друго, дванаст у размаку над. Перонаспора може да буде најопаснија, пријетна се не може тачно означити, но према упоредним цртама, треба га извршити на три недјеље или једна мјесеца дана, недјеља послије прног шприцања.

Треба шприцање сушно јер се плодови на 40 дана послије другог или у другој половини јула до 5 августа набрају.

На многим мјестима употребљују се и четврто или петнаестно шприцање, но ако су ова три извршена у потпуности прије и с пажњом, довољни су у најмањој случајева.

Ако би послије на вог шприцања пала киша и опрала раствор с лишћа, дужни је понавити исто то прије уклоњене.

Који су под вас виногради, обично мали са једном справом — шприцаљком —

*) Из Трјешћа се може добити „Живарјеа" справа из фабрике Живарја и коштаће за десет комада. У. Г. Ц.

ЛИСТАК „ГЛАСА ПРИГОРИЈА."

ИЗ ДУБРОВАЧКЕ ИСТОРИЈЕ.

(Из „Одјека".)

Осамнајесто се столјеће приближ ваљу своме, а Дубровнику се самом чинила изнијеницом закидашња слога његова.

Петнајести вијек, сад бујицом при дошле планинске ријеке материјалне на средна дубровачка слоге прочи напријед, изгледаше само сан у напаћеној души дубровачких грађана при свеђу осамнајестог и наслиједствовању деветнајестог столјећа.

Дубровник не бијаше сада онако моћан, онако славан. Дрвени бјелгијем не показује више седам мишица дукати су хоа злата у готовини, које се не дира. Морнарица не броји, као некада, преко триста бродова. У граду не живи више четрдесет хиљада душа — већ онда. На Балкану нестало некадашњих колонија дубровачких, острва и замаља. Рудници наше не дају сребра ни жељеза. А по водама Јадрана не задаје мном више страха застава светог Влаха, заштитника некад срећног Дубровника.

Дубровник, у мјесто свега тога, доживљује посљедње дане, не имајући више ни духа Гундулићева ни мученичког вијенца Николе Бунића и Маројице Кабога.

* * *

Неодређеност у борби унутрашњој, непознатост у политици спољној — карактерне су црте дубровачког друштвеног живота при крају прошлога вијека.

На врху друштвених редова стајало је племство. Али оно не бијаше и племените душе. У њему се самом водила борба. Један је дио водио своје порјекло из незнамјенских дијелова у прошлости. Други је тек скоро, за сјећање појединаца, ушао у аристократске редове. Међу старим и новим племством поче борба. Стари шјешаху још непристајући своје-сиђеје на мариној Сарбији. Млађи се увучаше у Шпанију, тражећи у њој Саламанку. Борба се пренесе и у сенат. На чело једне групе стаде породица Гундића. Друге водаше породица Сорго. Кад сенатори, сенат, али се не могаше радити. Једнако замјенчно мијењаху једни, други пут [illegible] саутрошаку друге. Тако трајаше дуже вријеме, а у граду нестаде и власти сената и части њена дубровачке.

Али ово дружина бијаше не објавио наше златом и богатством, [illegible] у томе појединци. Са великим бјелгијем дођоше и велике жеље, нечастити прјетњи, страшне амбиције, а — Дубровник бијаше мало да дâ тијем наслада, да [illegible] тијем захтјевима. [illegible] на туђину и расипности туђинску. Поминјаху и — тамо одлажаху.

Тада се на граду, који је још велико тјелесно чувао душу своје дјеце, отворише двоја врата. На једна уђоше прве чете Француских синова, које већ раније почеше дагано осмјатати мало по мало земљишта. Јачуте се растурише по граду, мијењајеше у свим пут јавном и приватног живота грађанског. На врата вријеме они слушеше сва важнија мјеста. У школама управљаху и судству, у порјеђима учиху и владаху. Оживјаваше наде њима у руке.

На друга врата уђе у град дух аристократе прошлости вијека. Идеје Монтескјеа и остјелих, које прописиваше велику регулицију у свијој отаџбини, допрјеше и до Дубровника.

Тада долази и пропјева устава дубровачке републике. Кроз постаде у дјелима сва и сва. Дотле се сва звала и начисто добијаху по слободном избору. Тада се установи да ва сва одлучује само сенат. А ријеђе је случај много и много пута или послушно.

У маленом Дубровнику стајаше у отвореном непријатељству стара властела према новој!

У том истом граду упростише конце Јејова и Колтер!

У јавном животу суђаше конце!

А да забуна достигне кулминациону тачку, пресо бедема града светог Влаха ишјуљуваше и тјелом слободног заједништва — [illegible]!

А француство нетиче своју прту индивидуалитама. Човјек опет постаде са свима својим нагонима, а дрвени се забави, народност се, тек у новоју, угуши. Учење француске продре до школа. Ово бијаше небо. Расјелјивање и онако мало тешку душу брома домовина, проповиједаше неинтересовање јавним животом и догађајима, одређиваше тајно ад' силно!

Страшан, силовит нотрес с доља могао би Дубровник спасти или — сакранити. Он дође и учини ово друго.

То бијаше прво десетиће деветнајестог вијека.

*

Наполеон се сукоби против Русије и прво наговјештаја буре пђаху далеко напријед — испред вихора. Оне захватише и Дубровник.

Јединствену страну од малене републике дрзаху Руси 1805 године. На сјеверо-западу се страни нијаваше Француза.

Међу њима стајаше Дубровник забављен, одрђен!

Тада се на граду, који је још велико тјелесно чувао душу своје дјеце, отворише двоја врата. На једна уђоше прве чете Француских синова, које већ раније почеше дагано осмјатати мало по мало земљишта. Јачуте се растурише по граду, мијењајеше у свим пут јавном и приватног живота грађанског. На врата вријеме они слушеше сва важнија мјеста. У школама управљаху и судству, у порјеђима учиху и владаху. Оживјаваше наде њима у руке.

На друга врата уђе у град дух аристократе прошлости вијека. Идеје Монтескјеа и остјелих, које прописиваше велику регулицију у свијој отаџбини, допрјеше и до Дубровника.

Проповиједајући индивидуалитама, донесе сваки своје француске идеје са запада, нагиваху западњацима. Французима. Они освојише у сенату. Једнога дана Руси понуде Дубровнику своју помоћ против општег непријатеља, Француза. Дубровачки заседници једним срцем одбију понуду и тиме уништише републику пропаст а себи обезбиједише осуду историје.

На тим се обратише Французи.

Они захтјеваху само слободан пролаз преко Дубровника у Босу. Залуд бијаху обећане огромне родољубе, залуд натрпане пријетње, молбе — отрована западњачка одлучи у сенату да се градске капије отворе француској војсци.

Наполеонова војска уђе у град, ватрене улице и предмеће, тајно улазе и излазе, па нијеме: да не мисли нико на назадност.

Тридесет пруог јануара 1808 године уђе у палату посљедњег принца дубровачког Саба Ворњића један француски пуковник. Кад се тим стуби у сенатску дворану, сједе под знамења престола и прочита декрет Наполеоновог вијсковође и заповиједника француске војске у Далмацији ђенерала Мармонта, који у име свога моћног императора објављује, да се укида република дубровачка и да се сенат распушта.

Сенатори се поклонише и изјавише задовољни успјешом своје теорије равнодушности.

У тај мах настаде са градских бедема пјевање светог Влаха, а златна се књига хиљадугодишње повјести дубровачке сили, да се, до данас, никад више не отвори.

Посљедња је њен лист записао — модерну идеју. *)

* * *

*) Види Анте Вулетић. 1893.

Подгорица, 16 маја.

Волови сува од 120 пара 55 форин. — Прави овчи и козји сува 5 форина — Уриетин 1 пиво 5 новчића. — Брашно уриетиново 1 пиво 5½ новч. — Пшеница 1 пиво 7 новчића. — Овас 1 пиво 5 новчића. — Раж 1 пиво 5 новчића. — Јечам 1 пиво 5 новчића. — Пасуљ 1 пиво 8 н. — Кртола 1 пиво 2 новч. — Масло 1 пиво 70 новч. — Сир 1 пиво 27 н. — Сворум 1 пиво 40 н. — Вина 1 пиво 1. ф. и 20 новч. — Јабука 1 пиво 8 новчића. — Вуна 1 пиво 50 новч. — Дуван у листови 1 пиво 40 новч.

Даниловград, 5 маја.

Волови 25—55 ф. — Краве, 15—30 ф. — Овчи брави 5—6 фор. — Козји брави 5—7 форин. — Свиње од 2—25 форин. — Уриетин 1 пиво и по 5 новч. — Пшеница 1 пиво и по 6 новч. — Вуна 1 пиво и по 90 новч. — Масло 1 пиво и по 1 форин. — Сир 1 пиво и по 40 новч. — Дуван 1 пиво и по 30—60 новч. — Сворум 1 пиво и по 60—70 н. — Кртола 1 пиво и по 2 новч. — Зеље бијело 1 пиво и по 8 новч.

Никшић, 7 маја.

Волови од 150 пара 65 ф. — Волови од 100 пара 40—42 форина. — Краве од 18 пара 5 ф. до 5 ф. и 50 новч. — Брави од 15 пара 4 форин. — Пшеница 1 пиво 6 новчића. — Уриетин 1 пиво 5 новчића. — Јечам 1 пиво 5 новчића. — Сурепица 1 пиво 5 новч. — Вино литар 20 новч. — Ракија литар 45 новч.

Колашин, 10 маја.

Овце с јагњадима 6—7 форин. — Коње с јарадима 4—5 форин. — Домаћини овчи 5 форин. — Краве стоваднма 20 25 форин. — Уриетин 1½ пиво 7 новч. — Пшеница 1½ пиво 10 новчића. —

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 20 маја

(**Из Францесхада**) стигла је у суботу вече нашем уредништву депеша од градоначалника г. Ф. Ритера, да је Његово Царско Високанство Велики Војвода Милица ту стигла на наше недјелно бивање.

(**Из дипломатскијех кругова.**) Г. Дено, министар-резидент француске републике при Савјетном Двору, стигао је овамо; а данас се чека његова госпођа са новијем секретаром француске легације.

(**Одлични путници.**) У суботу је стигао из Скадра на Цетиње једно друштво француске аристократије. У недјељу су они француски племићи имали част да буду примљени од Његовог Високанства Господара у приватној аудијенцији; а у понедјељник је био у њихову част ручак у Савјетном Двору. Путују на свом јахту „Хермин," који су оставили у Медуни, а у Котор се опет ни в. навесати.

(**Одликовање.**) Г. Славо Вуковић, пјутант Његовог Високанства, одликован је командирским орденом *Украјинског Лава* од Великог Херцога Бадемског.

(**Остајемо вјерни**) на чланак о лијеку противу перонеспоре, што доносимо из „Тежака" у овом броју; тијем више, што једнако траје ријечи вриједне, које потпомажу ову болијест, да се више развија. По другијем мјестима установљене су нарочите комисије, које се старају да стану на пут овој болијести; па би требало да се и код нас што ради у помоћ нашијем виноградима.

РАЗЛИЧИТО.

(**Дочек српскијех архијереја.**) Новосадско „Наше Доба" пише:

Кад је глас дошао у престоницу наше данашње патријарије и митрополије у Срем. Карловцима, да долази Његова Светост из Будим-Пеште, гдје је имао бранио своју цркву, радости и одушевљењу не бјеше краја; скоро свака је кућа била застављена оквирима, а грађани карловачки без разлике странака поносити, полазе дутију своме епископату и нарочито Његовој Светости патријарху Георгију, који је значајно бранио цркву нашу и наше уопште. Одмах се састаше и посаветоваше неколико угледнијех грађана, како и на који начин да се дочека Његова Светост, па да се манифестује народна благодарност. Сви бе равнодушно пристадоше, да дочек буде што сјајнији.

Синоћ 1 маја бравом стигли су Његова Светост и Високопреосвећени г. епископ бачки Герман Опачић у Карловце. На станици дочекао их је многобројан народ, са свештенством и професорима богословије и гимназије и врједна патрошка карловачка дружина. На станици поздравио је св. патријарха градоначалник карловачки г. Светозар Јанковић у име карловачких грађана. „Живио Патријарх!" разлијегало се на све стране.

Улазак Његова Светости у Карловце у своју резиденцију био је величанствен. Варош осијана заставама, прозори осијетлени, куће кићене, а пратиоци не простају улице. Карловчани, који су већ навикнути на различне параде, причају, да нијесу параде — који прорађују одушевљење народа — скоро не видјеше. Дио је св. патријарх стигао у своју резиденцију двориште је било пуно народа, а међу ј[illegible] са дочецом са: „живио," а даље мале ученике из основне школе у бијеле обучене дочекаше Његову Светост у долазку са ријечима: „Добро нам дошао свети патријарше" — а једна врста дјевојака вијенцем Његовој Светости, а друга Његовом Високопреосвештенству г. епископу бачком.

У 9 сати отпојали су гимназијести и богослови наше српске и родољубиве пјесме, затим су грађани карловачки пренули се на српске чистоћице са бакладом пред народом на у резиденцију пређаше поносадском патрогаском бандом. Пример је ово био самога дјака, и професору и трговцу, и ратару и занатлији, свуда се лица не читаше одушевљење и сваки би стим рекао: Ово заиста народ благодари нам, дочек бранјоци вјере и светиње пријаше!

Ово је друго јесу доносимо високопреосвећени г. протоа Вучковић, ректор богословије, у своме данном и одушевљеном поздраву, којим га је у име народа поздравио, када се св. патријарх на своме провору народу указао. Поздрав је Вучковић или риједак говорник, али овдје као да је бирао најодабранија ријечи, које је дисао са срца и душе народне те их метао на душу и срце св. патријарху. Гаје је год г. Вучковић споменуо име Његовог Величанства, прекидан је са „живио!"

За тим Његова Светост захвали свенародном народу на таквом одушевљеном дочеку а нарочито је у своме говору казао: „да се радује, што је бар за вас умиљавао ово, чега се народ толико плашио; указаше се за сад предложене промене реформе у горњој цркви или је изглед, да ће исјести подносне бити; догоди ли се ово, да ће исјести са епископатом као и свој пут, [illegible] на бранио цркве и вјерних сјемене. А своје нуте жиле му је, што се народ, у толика страна подијелио, у одлучном часу одрушио и што се приближио своме епископату." За тим је Његова Светост благословила народ, и бакнада се пренула поносо у пароп клицући: да живе св. патријарх Георгије!

А из Вршца „Наше Доба" добило је шљедеће телеграме о дочеку вршачког владике:

Синоћ вршачко гражанство прирадило свечан дочек владици Нестарију Димитријевићу. Многобројан одушевљени народ пошао на станицу жељезничку и у пароп дворатно владику. На станици поздравио владику протоа Александар Отојадиновић, и потпресједник грађ. скупштине Бранко Драгић. У одговору свом владика нагласио, да је епископат, гласајући против грађанског брака, чинио само своју душевност. Препоручио је свима и свакому „слогу, која нам је, рече —, тако нужна у овим тешким временима!" Говор владичин на народ учинио голем утисак. Вечерас велика бакада у почаст владици.

Други број[illegible] гласи: Синоћ у част владици Нестарију Димитријевићу приређена свечаности[illegible] свадбе. Кроз сјајно осијетљени пароп, уз свирку и неколико стотина лампиона, дошао преко 8,000 људи пред двор владикин. Ту поздравио др. Бранко [illegible] владику одушевљени. Пјевачко друштво отпјевало родољубиву пјесму. У [illegible] владика потребу [illegible] „живио „Јер само у слоз[illegible] [illegible] рад и одлучни дружине." [illegible] пјесмом: „Кишеспат остаје чврст [illegible] ранку цркве и народних права; неће га се тог пута одрекнути на лесмаде ријечи на обећања и на пријетње на [illegible]." Народ се разишао са бурним: „живио синоћом Нестарије!" Одушевљење неописано!

(**Мањина меса.**) Код нас тога још нема, али на западу помоћу се меса три пуа у годину количина за јело. Прва која је учинио да се на помоћу меса ако здраво и на јело упусто обрати пажња био је Е. Дезрос, мајор лекар у француској војсци. Још за вријеме кримског рата, у „Кан мајор био сам у генералном штабу. У томе својству добијем налог, да у помоћарском Сандеу обиђем неку задаћу. Кренем се дакле преко у Босну, а знајући од мојих старих, да су се бегови Кулиновићи настанили биле у Сарајеву, намјерих да се ту регистрам, а да ја још нешто од те доле на животу имаде. У Сарајеву сазнам, да ту живи један старац, Јусуф-бег Кулиновић, и да му је лијепа бијеле српско-православне цркве. Увутрам се тамо, затечем у дворишту једнога слугу, те му рекнем, да бих говорио са бегом. Слуга му јави, брзо се врати, те ме до Јусуф-бегова одведе дворати. Уђем унутра рекнем му: „Немо, ко долазим ти посјетим [illegible], нијесу бити да те видим. Нећу да те [illegible], но сам, али ме добро гледај, можда ћеш ти и мене видјети?" Стара Јусуф-бег у шетњи мирним стаде ме [illegible] мјерити. На једанпут устаде са [illegible], погледа ми дубоко у очи, те ме загрли и у чело пољуби, говорећи: „Ти си Кулиновић из Шевнице!" — Одмах ме упита, које сам доле, да ли оне [illegible] [illegible] Суботице. По томе сам сазнао, да је и он још водио рачуна о својој старини и шетњи породично предање. Мојмичам му, да сам бимбаша у Босанској војсци, а ово пријеновићу и старијем човјеку поносим му се, да сам на путу за Сандеу, гдје имадем неки посао [illegible] ми посао да обавим. Он ми на то рече: „синоћу, не иди тамо, нијеи су тамо људи, опасно, те живе главе изгубити нећеш!" — Три дана сам под шетњи боравио, па пад га упитах, да ја морам у Сандеу, па ме гледа: стаде, а он ми дође осјетити [illegible] [illegible] а на другога хата опет метне своје вјерног слугу Усејина, па му рече: „Ето, Усе, пратићеш овога човјека куда те он рекне. Пазићеш на њега, па на своје очи. Без њега ми се живи не враћај!" — Ја сам у пратњи вјернога Усе свој посао обавио и срећно се у Сарајево вратио на велику радост Јусуф-бегову, код кога сам још два дана провео. Том приликом ми се десило, како ће с њиме бегови Кулиновићи изумрјети, јер осим удате једне кћери, дјеце нема. Пре полласку моје отворе један стари ормар, и извади једну стародревну дјевојачку мајку матере бошње, те ми рече: „ово синоћ, узми ову мајку; знам, она је наша старина, а за тебе је." — Ту уносу ја и данас чувам. — Пролиђе тога на неку годину умре стара Јусуф-бег, а остала сиротуку, у којој нема мужјака наслиједника мијелих своје имања. Пошто по турском закону се мора [illegible] муслиманска [illegible] [illegible], то постадоше добра Јусуф-бегова напуштена добра. — Ето тако је нестала муханедановна лоза Кулиновића. У Бања се прије неку годину католичка лоза утрла опет једним самораном старцем, а православна лоза утрле се самном, јер, ако што знате, ја је мушке дјеце немам."

Толико Кулиновићево причање! На мјесту и шетњи смрти недје ми ова занимљива шетња приповијетка на памет, те одлучим, да је ово пред широ публику изнесем. Српска родољуба у Суботици, добро би учинили, да би под племенито удовице високорожене порадили, да „Матица Српска" дође до споменуте новчане, или да јој се нешто бар на вјерни прешне новчане!

У Вишеграду, у априлу 1894.

Др. Ђ. Милановић.

Насоро је на тим Дубровнику промијенио господара, али не да сиди још једном прошле дане своје славе и величине...

Наполеон је и даље пишао на јалом, који је проносивала, њему у олакшицу, политичка равнодушности у различитим народа. Ти су га људи донели и у Москву — али даље не могоху.

А пад је под Кремља завјеоли великог завојевача почеле тамнити да се у брзо сјенам и угиби — иде се у Русије на многим мјестима подигоше у ово вјешала, да по њима њеју достојну награду оне пристадоше изоренне политике равнодушности — слободних видара, који нијесу [illegible] [illegible] [illegible]

ђенерал и гувернер руске губерније Владивосток. Друга сам ријешила „Бој на Косову", јест управитељ београдске болнице, те је у учеником страном свијету почиват као један од најбољих хирурга. Исти је на многобројнијем конгресу дечијем у Риму заступао Србију и држао предавање.

(Наставак.) „Сар. Лист" доноси ову артикулу о Дунаву као промотном и трговачком путу: Између свијех јевропских ријека ниједна није тако знаменита по међународни промет и трговину као што је Дунав. Француске ријеке не прелазе међа своје земље. Трговачки значај њемачких ријека не распростире се такођер много преко обима њемачке царевине, а трговачка вриједност руских ријека мјерио ограничена је на руску царевину. На против пресијеца Дунав осим бродарских ријека још пет земаља: Њемачке, тече кроз васколику аустро-угарску монархију, протиче поред држава Србије, Бугарске и Румуније и улиће у Црно море, чије источне обале припада другом дијелу свијета.

С тога није Дунав њемачка, аустријска или угарска, односно, румунска или бугарска ријека, већ је јевропска ријека. Помоћу Будимпештовог бродовског канала, који код Кајзерске истјечке, а код Кајзерга утјече у бродарску ријеку Мајну, спојен је Дунав са ријеком Рајном, са низоземским лукама и са сјеверним морем. Помоћу бродарских ријека Инна, Салзаха Трауна и Енса, које у Дунав улиру, у средоредној су вези горња Баварска, Тирол и ову страну Бренера, Салцбург, горња Аустрија и сјеверозападна Штајерска са поменутим путем Дунава. Међу тијем ове мањевнице које под Дунавортка, Регенсбурга, Страубинга, Пасава и Линца преносте Дунав или се нијеђе растрањују, оне довозе с једне стране свом поменутом путу многу робу, с друге опет преузимају Дунавом довежену робу, особито жито из доњих дунавских крајева и из Угарске, те га разносе на ове стране. Између Дунава и њијех мањевница, које се под Беча сједињују у један чвор, тако је живахна ова међусобна размјена роба, да у новијем годинама мањевнице одвезу неколико милијуна хектолитара из Дунава довезеног жита много иљада комада свиња и других природних производа у Чешку и Сјеверну Њемачку чак до Хамбурга. Из Штајерске, Корушке и Крањске превозе се на бродарским ријекама Драви и Сави велике количине разних метала и металне робе на доњи Дунав, дочим се опет овијем истим земљама доводи жито. Ријека Тиса, којом се може пловити до 1125 километара дужине, чини са бродарским Морвом, која на Морави долази, са бродарским каналом Бегејом и Фрањевим каналом врлредну мрежу добријех водених путева, који са Дунавом везују цијели сјеверо-источни дио Угарске, житородни Банат и западни дио Ердеља, а Дунав опет преводи сјајетској трговини њему донесене богате земне производе овијех плодних земаља. Поред свог великог значаја, што га Дунав имаде по јевропску унутрашњу трговину, треба имати на уму још и то, да је важност овога промотног пута на левантинску трговину од скора необично повећала јој увођ отварања Суецког канала. По томе се може рећи, да је Дунав, која помоћу својих оно 3800 километара дугачких притјева и на ње и својом водом са јој више разгранатом мањевничком мрежом спаја пространо, индустријалне земље са средњим левантинске трговине, као и са јужном Русијом и земљама у залеђу Црнога мора, сунчане са сјеверо-источном Азијом, а јужном Азијом, да је Дунав по томе најзнаменитија водена пут у Јевропи.

Наше историјске подаци о пловидби на Дунаву доиру чак у доба Римљана, који су на овој ријеци имали своје нарочито лађе. Познато је, да те мјр Јулије и други римски цареви водио рат Дунав. Карло велики уистрајебао је Дунав у својијем војнама на Авере и ово је, да помоћу канала свеза Дунав са Рајном, а то је замисао, која се истом у њемачко доба остварила. И велики дио Крстоносаца држао те на свом путу Дунава.

У старим млетачким и француским трубама 9. и 10. столећа нађемо оскудне податке о живахном трговинском промету на Дунаву. Једна стара легенда спомиње сајамске лађе трговаца у Регенсбургу, а повеље из 12. столећа спомињу у Улму, Аугсбург, Минстрингату и друге знамените трговце, који су доносили сваку годину преко Регенсбурга у Беч на сајам. Ове су лађе водиле лађари из Регенсбурга, који су стотинама година живјели на дунавским острвима. У најстарије времене нису пловидба на води нарочито да није била правилно уређена, по нарочитим бродовским прописима. Истом од 1686. почиње да по једна т. зв. „Ordinarischiff," т. ј. уредна поштанска лађа из Регенсбурга у Беч.

У првој десетини прошлога столећа

исто ово описује неколико лодија на такој једној лађи: „На баварском Дунаву пловиле би уредно једном у недјељи такве лађе из Улма, Лаудингена и Регенсбурга у Беч. Из Улма би полазиле лађе обично у понедјељак, а пловидба би њиме трајала од прве седмице могло је одјеваа дода до Катаринина дана. Једна особа платила би у предњој одаји колибе 12 до 15 форината, према томе колико би хтјела и обухватао особом пошиљки пртљаг; у задњој одаји плаћала би свака особа са пртљагом 4 форината. То је била најјевтинија ријека, по коју се тада могло путовати из Улма у Беч. Једна „Улмер-Ординара" лађа возила би на воду 400 до 500 путника. Посебна лађа до Беча стојала би 300 фор., мали чамац су дали дајдара, 180 фор. Најкраће вријеме, да се на такозвом чамцу стигне до Беча, бјеше 6 до 7 дана. У лето, кад је добра вода и вјетар, требаше лађи „Ординарији" од Улма до Беча 8 до 9 дана; у пролће и јесен због магле и вјетра најмање 14 дана, а у вијеном октобру и новембру бјеше и 20 дана. Вожња на „Ординарији" бјеше у једну руку сврсиходна с времена дедуше са свијем удобна и сигурна без опасности, те би се путовати радије возио Дунавом, него ли на кудим и несигурним путовима; али у другу руку бјеше ова вожња и доста неугодна. Друштво на такозвој лађи бјеше обично врло шарено. Неома неугодно бјеше проводити ноћ у малим мјестима. Ако би се на пролазу због магле или вјетра морало проводити у каквом сеоцету, онда би путници обично нашли врло рђаву или никакву ноћ."

Занатијске радње бјеху у оно вријеме често пуне силовије, да би формиле удариле зарад на своје механије, а не само да им не би донијеле користи, већ би им сувише осиромашиле и ово мало имућности у хановима, пијаца ноћењем и бостом и т. д. Становници и житеља таквих малих села на Дунаву мало би страновали над би стигла лађа „Ординари" близу њихова села, но што би боље путници стратовали, да у такозвом селу проводе ноћ. Селани, на чиј и житеља малешних гајамних мјеста, гдје лађе обично не би пристајале, затварали би своје врата угледавши путнике и бранили им да уђу, или би се исеричавали, да на њих немају мјеста у кући. Таквих неугодности не би било, кад би се догодиле посебна лађа, која за друштво од 6 до 10 особа не би нуђе сигурне стаје, јер би се ово на само брже пловило и на краћем времену дијелом надокнадило већу пристојбу на лађи, него би сиромаше на лађи, те тијем заштедило трошкове за ноћење и зауставило се остатак неугодности. Лађари би сами збиљу сухали. На такозвом засебном лађама обично се није морало пловити на због вјетра ни због високе воде, то се могло мирно дође пловити и онда, када би велике лађе због вјетра морале да престану уз обалу, или да дангубе не могавши због велике воде да се провезу испод мостова.

Обична велика вода не смета толико бродарству колико мала вода, јер на овој може лађа лако да наслиједи на труд или да удари о друге испод воде скривене препрјеке. Ни вјетар није толико опасан лађарима на Дунаву због силина које уздиже, колико због тога, што је на вјетру мучно лађом сигурно управљати. Једино због опасности, да не ударе на пијесак и обалу бјеху лађари присиљени, да „сјене вјетар" т. ј. да пристану уз обалу и причекају, докле вјетар не стане. Кад би их они „сјене" задесила у каквом сеоцету на немилој обали, онда или по дан, особито ако би дан или више дана трајала. Кад би јутром пала магла, што би се на Дунаву у јесен особито често догађало, онда би морали „магле чекати," док се небо дигла магла. И тада би се често догађало, да би лађари јутром сјеђали „магле," а у подне „вјетар." Исправ на пошоде времена пристајале би лађе због слијепе уз обалу. По осим вјетра и времена чатали су дунавски путници у пријашње вријеме много и од сунчане топлоте."

Ко ти је једна црта с пута на Дунаву у оно „старо, добро вријеме." И та црта није баш на тијеко стара; нема педесет година, како се на овој начин пловило на Дунаву.

Данас је другачије. Као што су на сувом жељезнице потиснуле старе поштанске кочије и тешка вирмајска кола, то их на дана у дан све више ограничавају на домаћем промет, тако је и на Дунаву пренијела вожња пароброда и ограничила бродарске лађе. Дневно плове пароброди горе-доле на ријеци осим за вријеме зимске студени, а не смета им ни вјетар ни обична велика вода. Лађе су доведене удешене и снабдјевене свачим што требује путницима. Раскошни удешене лађе чувају путника од непогодних времена, а меће дневно служе му у њима мјестима пријеко. На палуби од сунца заштићеној може путник да шеће горе-доле, да удише

свјежи водени ваздух и да разгледа природу на обали. Изврсна кухиња може у свако доба да га насити. Данас је вожња паробродом од Регенсбурга до Беча на лијепом времену један између најугоднијих и најљепших путева, што их на свијету има.

Паробродарство на Дунаву то је дјело „Првог ц. кр. повлашћеног дунавског паробродног друштва," чија је прва лађа, под именом „Франо I.", у октобру 1830 за четриест сата пловила из Беча у Пешту. Ова пловидба бјеше замашан догађај по развитак промета на Дунаву. Данас је ово друштво најјаче своје врсте на свијету. 1887. бројало је својих 190 пароброда са 17.143 коњске снаге, а 129 жељезних лађа шлепова плове Дунавом од Регенсбурга до Галаца, а на Црном мору држи друштво редовну пругу Галац—Одесу—Батум.

Промет на Дунаву развиће се у недјељи за неколико година, док постане потпуно свеме сметње „Жељезне капије," преко чијих се на сто километара дугачких стијена сада само сиђа може пловити, кад је вода велика. 1890. отпочело се њемачки радити на томе, да се развале ова знаменита гомила.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА."

ПАРИЗ, 14 маја. — Пејтрал и Буржоа одбили су састављање кабинета. Позван је Брисон.

КЛАУЗЕНБУРГ, 14 маја — *Сви оптуженици (румунски патриоти) осим тројице осуђени су од 10 мјесеци до 5 година робије, као пустолови.*

БЕЧ, 15 маја. — Аустријско-румуњска трговинска конвенција, која је подношена камарама у Бечу и Будимпешти почива на начелима узајамног третирања најповлашћенијег народа. Ступиће на снагу 1 јула и вриједиће до свршетка године 1903.

ПАРИЗ, 15 маја. — Брисон одбио председништво министарстава. Дини се примио да проучи, како би се могла криза ријешити.

МЛЕТЦИ, 16 маја. — Инглеска ескадра данас је пристјела.

РИМ, 16 маја. — Имбријани позивајући се на процес против Румуња, подноси интерпелацију на владу, мислећи изазвати акцију у циљу могућег мјера против латинскијех народности у Аустро-Угарској. Крисије одговорио да не може одговорити на ову интерпелацију.

ПАРИЗ, 17 маја. — Дини се примио, да састави кабинет.

БЕЧ, 17 маја. — Принц Фердинанд Кобурушки са супругом кренуо пут Софије.

СОФИЈА, 18 маја. — Стамбулов дао је оставку.

ПАРИЗ, 18 маја. — Кабинет је састављен овако: Дини предсједништво, унутрашњост и просвјету. Хано то спољашњост, Понкар финанце.

РИМ, 19 маја. — Сонино је држао говор у обрану свога финансијског програма уз живо аплаудирање камаре.

СОФИЈА, 20 маја — Нови кабинет састављају Стојилов, Начевић, Гешов, Радославов, Петров, Тончев.

ПАРИЗ, 20 маја. — Изјава министарства гласи, да ће задржати спољашње односе, који Француску оспособљавају, да заузиме мјесто достојно своме имену. Поводом интерпелација односно афере Турнавоне, камара је усвојила дневни ред са 416 против 102 гласу, који изражава повјерење влади.

ОБЈАВА

Част ми је извјестити поштовану публику да сам данас 20 маја (1 јуна) отпочео давати лекције на језицима: **француском, италијанском, грчком и арбанашком** у кући г. Ива Мартиновића Мартиновића.

Цетиње, 20 маја 1894.

Андрија Спаљети
професор.

ОГЛАСИ.

КРАЉ. СРБ. ДРЖ. КЛАСНА ЛУТРИЈА

8-е КОЛО.

Срећке за I.ву класу, вучене 8. Јуле 1894 године, са добитцима од динара **150.000. — 75.000. — 50.000. 40.000.** и т. д. одпочео сам распродавати.

Наручбине са стране извршујем брзо и тачно; добитци се исплаћују по жељи у најјачој тајности.

Цијена је срећкама за I.ву класу **24** динара.

Прима се свака новац и рачуна се тачно по курсу.

План лутрије и ближа обавјештења дајем сваком на захтјев бесплатно.

Из моје радње добивени су до сада многи главни згодитци, а моја колектура рачуна се као најсрећнија у најужој Србији.

Лаза Миодраговић,
овлашћени продавац
краљ. срп. држ. класне лутрије
у Крагујевцу.

(1—6)

ПОШТАНСКЕ БИЉЕГЕ.

Купујем сваку количину и по највишој цијени житне црногорске, турске, грчке и левантинске биљеге, отворена писма, старе писме свеке провенијенције од године 1860 до 1874, а такође и штампане новчане новчанице, од бронзе и пластаре. Понуде шаљу се непосредно мени. Исплата извршује одмах

Budapest (Hongrie) **A. Weiss**
Vörösvári Kerut 4. Magasiu de timbres-poste
Maison fondée en 1890. et de antiquités.

(9—10)

GRAND HOTEL „NATIONAL," WIEN
(Taborstrasse.)

Обновљен, једини новији бечки хотел, у коме се по рачуну не послужа на собу. 200 соба од по ф. в. 1 — Купатило, брзојав и брзојав (telefon). Пристојности молодворе, а лифт у централној близини. Уобичајене цијене. Погодна при дужем боравку. Говори се сви европски језици — на свим језицима се може говорити —

А. Хартхамер управитељ. (5—10) **Ф. М. Мајер** власник.

Maladies secrètes

impotence, sont guéries avec sûreté. Traitement par lettre après l'envoi d'informations spéciales qui soient accompagnées de timbres-poste pour la réponse. Se diriger à l'adresse:

OFFICE SANITAS
27, Boulevard de Strasbourg
PARIS

(1—26)

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la saison d'été, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALOUZOT & Cie
PARIS

30 новчића једна бочица мастила за печате.

Цетиње. **Карло Бијели.**

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Држ. Штампарија. У шт. орног. државној штампарији.